

PREVENCIA NA PODPORU FYZICKÉHO ZDRAVIA, DUŠEVNÉHO ZDRAVIA A PREVENCIA VÝSKYTU RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA V ŠKOLE

(Sprievodný materiál k podpornému opatreniu)

PREVENCIA NA PODPORU FYZICKÉHO ZDRAVIA, DUŠEVNÉHO ZDRAVIA A PREVENCIA VÝSKYTU RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA V ŠKOLE

(Sprievodný materiál k podpornému opatreniu)

PREVENCIA NA PODPORU FYZICKÉHO ZDRAVIA, DUŠEVNÉHO ZDRAVIA A PREVENCIA VÝSKYTU RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA

Kolektív autorov:

PhDr. Barbora Čaplová, Mgr. Mária Paľová, PhD., Mgr. Janka Pilková, doc. PaedDr. Terézia Harčaríková, PhD., Mgr. Zuzana Ivanová, PhD., Mgr. Iris Domancová, PhD., PhDr. Ivana Drangová, doc. PaedDr. Jana Lopúchová, PhD., Mgr. Katarína Reinoldová, Mgr. Zuzana Mravcová, Mgr. Kristína Tkáčová, PhD., Mgr. Lenka Nadányi, Mgr. Miroslava Višňovská, PhD., doc. PhDr. Rastislav Rosinský, PhD., Mgr. et Mgr. Mária Anyalaiová,

Spolupracovali:

PaedDr. Vladimíra Ďurčová, Mgr. art Viera Orogváni, doc. PaedDr. Milena Lipnická, PhD., Mgr. Marek Hlina, doc. PhDr. Marian Groma, PhD., PaedDr. Dorota Smetanová, PhD. Mgr. Júlia Čurillová, PaedDr. Lucia Košťálová, PhD., PaedDr. Mária Králiková

Hlavná koordinačná skupina:

prof. PhDr. Eva Gajdošová, PhD., Mgr. Eva Polgáryová, PhD., Mgr. Jana Kožárová, PhD., Mgr. Matúš Baňas, PhDr. Mgr. Ľubomír Tichý, Mgr. Hana Laciková, PhD., Michaela Stehlíková, DiS., JUDr. Zuzana Stavrovská, prof. PaedDr. Alica Vančová, CSc., PaedDr. Jana Kandříková, PhDr. Alena Kopányiová, PhD., Mgr. Mária Chorváthová, Mgr. Eva Horníková, Lucia Komorníková, Mgr. Júlia Choleva, PhD., PhDr. Oľga Okálová, PhD.

Vydanie: prvé

Rok vydania: 2023

Obsah

ÚVOD	4
1. VYSVETLENIE POJMOV	5
2. PREVENCIA V ŠKOLE.....	6
3. SPRIEVODCA ZDROJMI	13
3.1. Všeobecné zdroje k prevencii.....	13
3.2. Prevencia na podporu fyzického zdravia	15
3.3. Prevencia na podporu duševného zdravia	19
3.4. Prevencia výskytu rizikového správania	22
ZDROJE	33
PRÍLOHY	34
<i>Príloha č. 1 Kalendár významných medzinárodných dní súvisiacich s prevenciou</i>	<i>34</i>
<i>Príloha č. 2 Užitočné linky na kontakty pomoci.....</i>	<i>36</i>

ÚVOD

Úlohou prevencie v školách je predchádzanie vzniku poruchy duševného a fyzického zdravia u detí a žiakov prostredníctvom realizovania podporných aktivít zameraných na rozvoj ich subjektívnej pohody (psychickej, sociálnej a fyzickej). Dôležitá je tiež aktívna podpora zdravého vývinu v daných oblastiach. Úloha podporného opatrenia *Prevencia na podporu fyzického a duševného zdravia, prevencia vzniku rizikového správania* je mimoriadne dôležitá v každej jednej konkrétnej škole. Možno konštatovať, že potrebu poskytovať kvalitnú a efektívnu prevenciu v prostredí školy si uvedomujú nielen samotné školy, rodičia, ale celá spoločnosť každým rokom naliehavejšie. V poslednom období bolo v rezorte školstva, ale aj v iných rezortoch, vytvorených veľa odborných výstupov, ktoré sa venujú prevencii z rôznych uhlov pohľadu. Cieľom tohto materiálu je poskytnúť školám stručného sprievodcu týmito odbornými výstupmi. Poskytnúť najmä zamestnancom škôl participujúcim na poskytovaní podporného opatrenia *Prevencia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevenciu vzniku rizikového správania* prehľadný zoznam dostupných materiálov v jednej publikácii. Ide o materiály, ktoré môžu zamestnanci škôl využívať pri plánovaní, realizácii, ale tiež pri vyhodnocovaní dopadu a úspešnosti poskytovania tohto podporného opatrenia. Veríme, že predložený materiál bude pre pedagogických aj odborných zamestnancov škôl praktickým pomocníkom a tiež inšpiráciou, ktorá pomôže prevenciu efektívne realizovať.

1. VYSVETLENIE POJMOV

Prevenciu chápeme ako súbor opatrení zameraných na predchádzanie nežiaducich javov, najmä ochorenia, poškodenia a rizikových javov (Průcha, Walterová, Mareš, 2009). Úlohou prevencie v školskom prostredí je systematické posilňovanie tých schopností dieťaťa/žiaka, ktoré majú priamy vplyv na jeho optimálny zdravý vývin a formovanie primeraných postojov v oblasti fyzického a duševného zdravia a vedú k znižovaniu prejavov a výskytu rizikového správania.

Ak chceme, aby bola prevencia realizovaná efektívne, je nevyhnutné myslieť pri jej plánovaní a následnom realizovaní na niekoľko základných princípov. Lišková, M. (2013) medzi základné požiadavky na prevenciu zaraďuje nasledovné:

- komplexnosť,
- včasnosť,
- sústavnosť,
- plánovitosť,
- účelnosť.

Za základnú definíciu **zdravia**, ktorá je univerzálne platná a prijímaná všetkými vednými disciplínami, možno považovať definíciu Svetovej zdravotníckej organizácie: „Zdravie ako stav úplnej fyzickej, psychickej a sociálnej pohody a nielen chýbanie choroby či slabosti“ (WHO, 1946). Možno k nej dodať, že právo na rozvoj, ochranu a obnovu zdravia patrí medzi základné ľudské práva.

Ďurič, Bratská a kol. (1997) uvádzajú, že kvalitu **fyzického zdravia** možno hodnotiť na základe objektívnych prejavov telesných funkcií. **Duševné zdravie** zahŕňa aj stránku subjektívneho prežívania existencie a rôznych pocitov, schopnosť prekonať neočakávané záťaže a mimoriadne nároky, koexistenciu s prostredím, s inými ľuďmi a pod.

Rizikové správanie zahŕňa široký okruh maladaptívneho správania. Medzi najčastejšie vyskytujúce sa typy rizikového správania zaradili na základe výsledkov výskumu na základných školách Skopalová, J. a Janiš, K. (2017) nasledovné: agresivita, vzťahové problémy, kyberšikanovanie, hrubé správanie, fajčenie, vulgárne vyjadrovanie sa, záškoláctvo a skryté záškoláctvo, podvody, neplnenie si školských povinností a krádeže. Okruh prejavov rizikového správania je však značne širší (napr. užívanie drog, delikventné správanie, rizikové sexuálne správanie, nelátkové závislosti a i.).

Na základe viacerých ukazovateľov a výsledkov výskumov (na Slovensku realizovala napr. Emmerová, 2019) možno konštatovať, že u žiakov vo všeobecnosti výskyt rizikového správania narastá. Najvýraznejší nárast možno pozorovať pri agresívnom správaní a rizikovom správaní v súvislosti s informačnými a komunikačnými technológiami.

Prevencia zameraná na vyššie popísané základné pojmy má v kontexte školy svoje špecifiká, ktorým venujeme priestor v nasledujúcej časti predkladaného materiálu.

2. PREVENCIA V ŠKOLE

Univerzálna (všeobecná) prevencia sa v škole realizuje ako súčasť bežného výchovno-vzdelávacieho procesu, tiež ako samostatne plánovaná aktivita pre istú skupinu detí a žiakov. V materskej škole je súčasťou edukačnej aktivity, ako aj iných plánovaných aktivít. V základnej škole je súčasťou vyučovacích predmetov, ako napr. etickej výchovy, občianskej náuky, telesnej a športovej výchovy, tiež ranných kruhov, triednických hodín, ako aj prierezových tém, ktoré sa v niektorých školách vyučujú aj ako samostatný predmet – *osobnostný a sociálny rozvoj*. Ako cieleňá prevencia pre celý triedny kolektív sa realizuje podľa potrieb, tematického a časového harmonogramu. V popoludňajších činnostiach sa v základných školách vytvára priestor na realizáciu počas pobytu žiaka v školskom klube detí či popoludňajšej športovej, záujmovej činnosti žiakov. V stredných školách je súčasťou vyučovacích predmetov a tiež plánovaných preventívnych aktivít realizovaných pre celé triedne kolektívy. Priestor sa vytvára aj na stredoškolských internátoch, či už ako pravidelná súčasť výchovnej skupiny, návštevy telocvične či posilňovne. Je súčasťou aj odbornopreventívnych, vzdelávacích aktivít a intervenčných metód rôzneho charakteru. Preventívna činnosť môže mať podobu realizácie programov odporúčaných ministerstvom školstva alebo priamo riadenými organizáciami v metodických materiáloch alebo v materiáloch iných rezortov, ktoré sa venujú prevencii a podpore duševného alebo fyzického zdravia.

Škola zakotvuje prevenciu a činnosti s ňou spojené aj v školskom vzdelávacom programe. V prípade nových preventívnych činností, ktoré nemá škola vymenované v ŠkVP, informuje zákonných zástupcov. Súčasťou preventívnych činností sú aj spätné väzby od účastníkov a vyhodnotenie dopadu realizovaných preventívnych činností. „Pokiaľ si to vyžaduje situácia, resp. vedenie školy, pedagóg a zistené informácie (napr. odhalenie šikanovania atď.), vypracuje sa záverečná správa pozostávajúca z nadobudnutých skutočností a poskytnú sa postupy a odporúčania pre vedenie školského zariadenia, pedagógov, ŠPT, žiakov a, ak je potrebné, aj pre ich zákonných zástupcov“ (Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi Prevencia rizikového správania v edukačnom aj poradenskom procese, VÚDPaP, 2021, s. 8). Prevencia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia vzniku rizikového správania je tiež samostatným **podporným opatrením** v súlade so znením zákona č. 245/2008 (školský zákon)¹, previazaným na štandardy aj z rezortu Ministerstva zdravotníctva SR.²

Prevenciu možno rozdeliť nasledovne:

- **univerzálna prevencia**, ktorá je zameraná na bežnú populáciu.

V rámci univerzálnej preventívno-výchovnej činnosti sa pre všetky deti/žiacov realizujú preventívno-výchovné aktivity, ktoré vytvárajú v triedach bezpečné prostredie, podporujú medzi deťmi/žiakmi zdravé medziľudské vzťahy, vedú ich k otvorenosti, komunikácii, empatii a rozvíjajú v nich porozumenie, záujem a ochotu pomôcť druhému.

¹ zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² Dostupné: <https://www.health.gov.sk/?Postupy-Prevencia>

Benefitom takýchto aktivít je aj rozvoj sociálnej inteligencie, tímovosti, kreativity a kritického myslenia u detí/žiakov (VÚDPaP, 2022).

- **selektívna prevencia**, ktorá je zameraná na deti/žiakov so zvýšenými nárokmi na podporu.
- **indikovaná prevencia**, ktorá je zameraná na predchádzanie sekundárnych porúch a komplikácií u rizikových detí/žiakov.

Základné rozdelenie metód prevencie v škole

Podľa objektu

- individuálne (napr. inštruktáž, rozhovor, konzultácia),
- skupinové (napr. prednáška, kvíz, diskusia, beseda, panelová diskusia, inscenačné metódy),
- hromadné (v školskom prostredí napr. školský rozhlas, školský časopis).

Podľa formy

- metódy hovoreného slova (napr. prednáška, diskusia, rozhovor, beseda, audionahrávky),
- metódy tlačeného slova (napr. leták, heslo, plagát, článok, brožúra, časopis),
- multimedialne metódy (napr. video, film).

V rámci výskumov v oblasti efektívnosti preventívnych intervencií sa ukázalo, že mnohé aj často používané aktivity nie sú efektívne a niekedy môžu mať dokonca opačný účinok. Zásady efektívnej preventívnej činnosti možno nájsť rozpracované napr. v Štandardoch odborných činností – Prevencia rizikového správania (VÚDPaP, 2022).

Podstatou prevencie v škole je podľa Ľ. Bizíkovej (2012) pôsobiť na deti a žiakov tak, aby získali veku primerané základné predpoklady pre:

- a) pozitívny postoj k zdraviu neohrozujúcemu životnému štýlu;
- b) zvýšenie porozumenia o dôsledkoch rizikového správania;
- c) tendenciu uprednostňovať zodpovedné (informované) rozhodnutia s minimalizáciou škodlivého tlaku rovesníkov;
- d) uplatňovanie optimálnych komunikačných zručností;
- e) uprednostňovanie konštruktívneho riešenia svojich problémov;
- f) identifikáciu zdrojov odborného poradenstva a podpory;
- g) negatívny vzťah k rizikovému užívaniu návykových látok, prejavom agresívneho správania a šikanovania.

Realizátori prevencie

Primárnym realizátorom prevencie je ŠPT. Ak škola nemá ŠPT, tak je realizátorom učiteľ, prípadne iný pedagogický alebo odborný zamestnanec školy, zamestnanec podpornej úrovne 3. – 5. stupňa v rámci systému poradenstva a prevencie alebo externý subjekt.

Školský podporný tím

ŠPT je v školách zriaďovaný v súlade s § 84 a) zákona č. 138/2019 Z. z.³ Pri realizovaní prevencie vykonáva najmä celoročné preventívne programy – napr. ranné kruhy, prevencie rizikového správania, školské sústredenia, školy v prírode, programy kariérového poradenstva a pod. (Podporná úroveň 2. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).⁴ Pri týchto aktivitách ŠPT podporuje učiteľov alebo s nimi (či externými subjektmi) spolupracuje pri ich realizácií.

Učiteľ

V rámci bežného obsahu vzdelávania učiteľ realizuje vybrané preventívne činnosti, a tým prispieva k podpore preventívnych aktivít v škole.

Vykonáva univerzálne preventívno-výchovné aktivity a metódy rôzneho charakteru (napr. informatívneho, zážitkového, ktoré sa zameriavajú na rôzne oblasti prevencie rizikového správania, prevencie školských a výchovných problémov, na posilnenie úspešnej adaptácie detí/žiakov na školu, rozvoj zručností na riadenie kariéry a iné. Realizujú sa priebežne počas školského roka na základe vopred stanoveného plánu, ktorý je súčasťou ŠkVP (napr. ranné kruhy, reflexia a facilitácia, kooperatívne učenie, peer to peer, spätná väzba, sebahodnotenie, mediácia a pod.) V prípade potreby triedny učiteľ môže požiadať ŠPT o realizáciu preventívnej aktivity v konkrétnej triede, aktívne spolupracuje s PZ/OZ a zákonným zástupcom⁵ (Podporná úroveň 1. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Pedagogický asistent

V súčinnosti s učiteľom realizuje preventívne aktivity aj pedagogický asistent.

Liečebný pedagóg

Preventívnu aktivitu zacieluje liečebný pedagóg v škole najmä na predchádzanie vzniku možného narušenia zdravia. Cieľom jeho činností je aj včasné zachytenie porúch sociálneho, psychického či zdravotného charakteru a zamedzenie ich ďalšieho prehlbovania. Poskytuje

³ zákon č. 138/2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁴ <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>

⁵ <https://www.minedu.sk/data/att/22169.pdf>

liečebno-pedagogické poradenstvo, prevenciu, terapiu a odbornú pomoc deťom a žiakom v rámci liečebno-pedagogickej intervencie.⁶

Sociálny pedagóg

Medzi základné úlohy sociálneho pedagóga v škole patrí vykonávanie preventívnych činností zameraných na predchádzanie a odstraňovanie rizikového správania detí a žiakov a na predchádzanie a odstraňovanie sociálno-patologických javov. Poskytuje poradenstvo a intervenciu so zameraním na deti a žiakov s rizikovým správaním, ohrozených sociálno-patologickými javmi a na deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.⁷ Realizuje napr. niektoré modely rovesníckych programov, rôzne intenzívne sociálno-psychologické skupinové programy upevňujúce napr. sociálne zručnosti, komunikáciu, vzťahy⁸ (Podporná úroveň 2. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Sociálny pracovník

Sociálny pracovník v škole vykonáva okrem iného odborné činnosti prevencie sociálno-patologických javov, ktoré deti/žiacov ohrozujú. Podieľa sa tiež na koordinácii spolupráce PZ a OZ školy, obcí, organizácií pôsobiacich v miestnej komunite a ďalšími právnickými či fyzickými osobami, ktoré na poskytovaní preventívnych aktivít participujú.

Školský logopéd

Školský logopéd realizuje prevenciu a včasnú intervenciu narušenia zvukovej roviny reči, sledovanie detí/žiacov s rizikom rozvinutia narušenej komunikačnej schopnosti – najmä s diagnózou vývinová jazyková porucha ako prevencia špecifických porúch učenia, rozvíjanie pregramotnostných aktivít, tréning fonemického uvedomovania, hlavne u detí s identifikovaným rizikom, aplikovanie efektívnych metód učenia do vyučovacieho procesu pre žiakov s poruchami učenia, čo vyžaduje nevyhnutnú spoluprácu školského logopéda a učiteľa a iné⁹ (Podporná úroveň 2. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Školský logopéd sa snaží rozvíjať komunikačné kompetencie detí/žiacov s cieľom podporiť budovanie efektívnej, zrozumiteľnej a vhodnej komunikácie aj v prípade odlišnosti medzi deťmi/žiakmi, ako i edukovanie o komunikačných schopnostiach a narušenej komunikačnej schopnosti, čím sa budujú kvalitnejšie vzájomné vzťahy medzi deťmi/žiakmi s pozitívnym dopadom na ich duševné zdravie.

⁶zákon 138/2019 Z.z. o o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷ zákon 138/2019 Z.z. o o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁸ <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>

⁹ <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>

Školský psychológ

Jednou z významných činností, ktoré školský psychológ vykonáva, je preventívna činnosť v oblasti duševného zdravia detí, žiakov a učiteľov.¹⁰ Zameriava sa najmä na podporu duševného zdravia detí a žiakov a pozitívny rozvoj ich osobnosti, rôzne oblasti prevencie rizikového správania, prevencie školských a výchovných problémov, na posilnenie úspešnej adaptácie žiakov na školu a rozvoj zručností pre riadenie kariéry, ktoré sú súčasťou kariérovej výchovy¹¹ (Podporná úroveň 2. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Školský špeciálny pedagóg

Školský špeciálny pedagóg sa v preventívnych aktivitách zameriava najmä na prevenciu porúch učenia, porúch správania, na rozvíjanie školských zručností a na posilnenie úspešnej adaptácie detí/žiakov.¹² (Podporná úroveň 2. stupňa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Zdravotnícky pracovník

Zdravotnícky pracovník v prostredí školy zabezpečuje okrem iného odborné vykonanie, organizáciu a koordináciu preventívnych protiepidemiologických opatrení, zdravotníckych preventívnych programov, projektov, zdravotnej výchovy a vzdelávania a zdravotníckej osvetu na podporu zdravotnej gramotnosti. Zabezpečuje tiež priebežné vyhodnocovanie účinnosti implementovaných opatrení na predchádzanie infekčným a chronickým neinfekčným ochoreniam (v súlade s Odporúčanými postupmi na rozvoj prevencie v školách a školských zariadeniach, ktoré vydalo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v roku 2023).

Výchovný poradca

Výchovný poradca spolupracuje pri tvorbe projektov prevencie sociálno-patologických a iných negatívnych výchovných javov v škole.

Všetky činnosti, ktoré realizátori prevencie vykonávajú, musia byť v súlade s príslušnými obsahovými štandardmi odborných činností (VÚDPaP).

¹⁰ zákon 138/2019 Z.z. o o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹ <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>

¹² <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>

Externé subjekty participujúce na poskytovaní preventívnych aktivít v škole

- Zariadenia poradenstva a prevencie (Sieť zariadení dostupná na: <https://datawrapper.dwcdn.net/qsvdc/6/>);
- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (<https://vudpap.sk/>);
- Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a regionálne úrady verejného zdravotníctva (<https://www.uvzsr.sk/web/uvz/>);
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (https://www.upsvr.gov.sk/urady-psvr/kontakty-a-uradne-hodiny-uradov-prace-socialnych-veci-a-rodiny.html?page_id=112524);
- Polícia SR. Predovšetkým policajti zaradení na oddelení prevencie – prevencia kriminality, viktimizácie, bezpečnosť v cestnej premávke, zvyšovanie právneho vedomia, prevencia šikanovania, drogových závislostí a i. Kontakty na oddelenia prevencie v rámci krajských riaditeľstiev sú dostupné na: <https://www.minv.sk/?krajске-riaditelstva-pz-1>);
- niektoré stavovské organizácie v zdravotníctve (napr. Slovenská komora zubných lekárov, Slovenský červený kríž);
- iné stavovské organizácie (napr. Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce);
- miestne komunitné a nízkoťahové centrá;
- a iné.

Koordinácia prevencie

Primárnym koordinátorom prevencie je **ŠPT**. Ak škola nemá ŠPT, tak vedenie školy stanovuje **školského koordinátora vo výchove a vzdelávaní**. Vyberá ho vedenie školy z radov OZ alebo PZ na základe osobného záujmu, osobných či odborných predispozícií. V súlade so zákonom č. 138/2019 Z. z. podľa potrieb školy koordinuje vybrané témy a oblasti.

V prípade, že školský koordinátor pôsobí v oblasti koordinovania preventívnych aktivít, mal by disponovať určitými osobnostnými predpokladmi, ktoré ho predurčujú vykonávať svoje odborné činnosti efektívne. Medzi tieto predpoklady možno zaradiť (podľa Hupková, I., 2009):

1. Požiadavky na odbornosť: odborné vzdelanie v oblasti sociálnej patológie, záujem a orientácia v problematike prevencie sociálnej patológie, poskytnutie či sprostredkovanie primeranej pomoci, vzdelávanie sa a udržiavanie aktívneho kontaktu s vývojom poznatkov v problematike, dôveryhodné vystupovanie, poskytovanie pravdivých a objektívnych informácií, profesionálny etický prístup, v činnostiach s deťmi a mládežou jasné a čitateľné vyjadrenie svojho postoja, schopnosť zaujať, komunikačné a organizačné zručnosti, rešpektovanie niektorých zvláštností cieľovej skupiny, prehľad o životnom štýle mladých ľudí, využívanie zručností a skúseností v práci s deťmi a mládežou, schopnosť dávať a prijímať podporu, citlivé reagovanie na problémy žiakov.

2. Požiadavky na sociálne kompetencie: sociálne cítenie, vhľad do sociálnych situácií, orientácia v interpersonálnych vzťahoch, schopnosť mať pod kontrolou autoregulačné mechanizmy.
3. Emocionálna stabilita: schopnosť sebaovládania, adekvátne reagovanie na podnety, schopnosť prijať kritiku, empatia a schopnosť počúvať.

Pri koordinácii preventívnych aktivít v škole je veľmi dôležitá komunikácia s realizátormi prevencie z radov zamestnancov školy (PZ/OZ), ale tiež komunikácia s externými subjektmi, ktoré realizujú spolu so školou preventívne aktivity. Dôležitá je participácia na **overovaní odbornej spôsobilosti poskytovateľov aktivít** v spolupráci s relevantnými subjektmi (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky; zariadenia poradenstva a prevencie a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie).

Strategickým školským dokumentom v oblasti prevencie je **Plán preventívnych činností**. V školách, v ktorých pôsobí ŠPT, je tento plán už zapracovaný priamo v plánoch činností ŠPT. V roku 2018/2019 bola realizovaná analýza 70 plánov preventívnych činností základných a stredných škôl v Slovenskej republike (Emmerová, 2019). Výsledky poukázali na viacero skutočností. K najväčším nedostatkom skúmaných plánov zaradili realizátori výskumu ich prílišnú všeobecnosť, slabú diferenciaciu podľa vekových skupín, zameranosť na úzky okruh vybraných druhov rizikového správania (najčastejšie drogové závislosti a šikanovanie), využívanie neefektívnych foriem (prednášky), slabá aktualizácia plánov preventívnych aktivít. Absentovali témy prevencie porúch príjmu potravy, rizikového sexuálneho správania.

TIP

Kalendár významných medzinárodných dní súvisiacich s prevenciou

Prevencia na školách sa často realizuje aj v súvislosti s významnými medzinárodnými dňami. Ako pomôcka pre plánovanie preventívnych aktivít je v Prílohe č. 1 uvedený prehľad relevantných medzinárodných dní spracovaných na základe podnetov odborných zamestnancov zo škôl.

3. SPRIEVODCA ZDROJMI

Sprievodca zdrojmi je členený na všeobecné zdroje týkajúce sa prevencie, zdroje týkajúce sa podpory fyzického zdravia, zdroje na podporu duševného zdravia a zdroje týkajúce sa prevencie výskytu rizikového správania.

S cieľom zvýšenia prehľadnosti sú zdroje členené do troch kategórií:

- **STRATEGICKÉ DOKUMENTY**
- **PROJEKTY**
- **APLIKAČNÉ ZDROJE**

3.1. Všeobecné zdroje k prevencii

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Národný program podpory zdravia na roky 2021 – 2030 (Úrad verejného zdravotníctva)

NÁRODNÝ PROGRAM

Výkon odbornej činnosti prevencia (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ŠTANDARD ODBORNEJ ČINNOSTI

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2023/05/vykony-odbornych-cinnosti.pdf>

APLIKAČNÉ ZDROJE

Interaktívni platforma podpory duševného zdravia a prevence rizikového chovania (Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, Státní zdravotní ústav, Odborní společnost OSPRCH, Pedagogicko-psychologická poradna Brno, Diagnostický ústav a středisko výchovné péče Praha 4)

PLATFORMA

Interaktívna platforma na podporu preventívnych pracovníkov určená najmä školám a školským zariadeniam, ktoré realizujú komplexné preventívne programy, a tiež externým poskytovateľom týchto programov.

<https://www.iprev.cz/>

Odporúčaný postup na rozvoj prevencie v školách a školských zariadeniach (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, 2023)

ODPORÚČANÝ POSTUP

Obsahuje epidemiologické informácie, množstvo praktických odporúčaní na realizáciu monitoringu ukazovateľov zdravia v prostredí školy, plánovania, koordinovania a realizovania preventívnych opatrení, ale tiež usmernenia k vyhodnocovaniu efektivity preventívnych opatrení v školách.

<https://www.skzl.sk/wp-content/uploads/2023/02/Metodicke-umsmernenie-Rozvoj-prevencie-v-skolach-a-skolskych-zariadeniach.pdf>

Prevenicia (Centrum vedecko-technických informácií SR)

ČASOPIS

Informačný bulletin zameraný na prevenciu sociálno-patologických javov v rezorte školstva. Je určený odbornej verejnosti a jeho cieľom je zabezpečiť prenos informácií medzi odborníkmi v predmetnej oblasti.

https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-a-prevencia/casopis-prevencia.html?page_id=10276

Prevenicia (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBOVÁ STRÁNKA

Webová stránka venovaná prehľadu odborných výstupov Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie k téme prevencie.

<https://vudpap.sk/vudpap/prevencia/>

Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022 (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny; Katolícka univerzita v Ružomberku; Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

Výskum odhalil viacero informácií o tom, ako deti a mladí ľudia trávia svoj voľný čas, aké majú skúsenosti s užívaním návykových látok, ako komunikujú na internete a akým obsahom sú vystavovaní. V neposlednom rade sa výskumníci pozreli aj na emocionálne prežívanie detí a mládeže, a to aj v kontexte aktuálnych udalostí v súvislosti s prebiehajúcou vojnou na Ukrajine.

https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna_sprava_2022-1.pdf

Školská socializácia a nové výzvy v prevencii (Štátny pedagogický ústav)

METODIKA

Poskytuje základnú orientáciu a niektoré námety na reflexiu výziev a rizík vplyvu súčasného sveta komunikačných technológií. Zvýrazňuje poslanie školy v socializácii novej generácie.

<https://www.statpedu.sk/files/sk/publikacna-cinnost/metodiky/skolska-socializacia-nove-vyzvy-prevencii.pdf>

Štandard prevencie (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Zaoberá sa tým, aké sú hlavné zásady efektívnej preventívnej činnosti a realizácie preventívnych programov a ako prebieha evalvácia ich efektu.

<https://vudpap.sk/podcasty/standard-prevencie/>

Tvorba preventívneho programu (Sokolová, 2022)

PUBLIKÁCIA

Materiál poskytuje PZ a OZ informácie z oblasti plánovania, vedenia a vyhodnocovania preventívnych aktivít s dôrazom na wellbeing, sociálne zručnosti, osobnostný a sociálny rozvoj žiakov a žiačok.

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2022/10/Tvorba-preventivneho-programu.pdf>

3.2. Prevencia na podporu fyzického zdravia

STRATEGICKÉ DOKUMENTY**CINDI** (Program hlavného hygienika Slovenskej republiky)

PROGRAM

Celonárodný integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám, riadený Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030

NÁRODNÁ STRATÉGIA

<https://www.health.gov.sk/?protidrogova-politika>

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN

https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2020/12/UZP_NAPPO_MS_18_19.pdf

Národný program Prevencia obezity

NÁRODNÝ PROGRAM

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ruvzca.sk%2Fvkz_soubory%2FProgramy%2520a%2520projekty%2Fobezita%2Fstahuj%2Fprogramprevencieobezity.doc&wdOrigin=BROWSELINK

PROJEKTY

Bezpečnosť na cestách a prvá pomoc (Slovenský červený kríž)

KAMPAŇ

V rámci tejto celoeurópskej kampane sa organizujú rôzne aktivity venované výučbe detí I. a II. stupňa základných a stredných škôl. V rámci Slovenska sa kampaň realizuje prostredníctvom územných spolkov SČK, pričom zapojiť sa môžu aj školy. Vybrané aktivity, ktoré sa v rámci kampane realizujú: dni bezpečnej premávky na školách, bicyklové skúšky, iniciácia prvej pomoci vo forme prednášok, aktivity v spolupráci s políciou na detských dopravných ihriskách a i.

Dorotka (Slovenský červený kríž)

PROJEKT

Projekt Dorotka a jej priatelia je projektom Mládeže Slovenského Červeného kríža, ktorý sa zameriava na osvetu základných ošetrovateľských zručností a niektorých ďalších zdravotníckych tém pre predškolákov.

<https://redcross.sk/youth/projekt-dorotka-a-jej-priatelia/>

Európsky týždeň športu (Národné centrum športu)

KAMPAŇ

Iniciatíva Európskej komisie na podporu športu a pohybovej aktivity v celej Európe.

<https://www.tyzdensportu.sk/>

Evička nám ochorela (Slovenský Červený kríž)

PROJEKT

Projekt je zameraný na deti materských škôl (predškolského veku) a na deti v prvých ročníkoch ZŠ. Je to každoročná aktivita SČK, ktorej cieľom je realizácia zdravotno- výchovnej hry pre 5 – 6 ročné deti v materských školách.

Národná súťaž HIV/AIDS prevencie (Slovenský červený kríž)

SÚŤAŽ

Súťaž určená pre stredné školy, ktorú organizuje Mládež Slovenského Červeného kríža.

<https://redcross.sk/youth/narodna-sutaz-hap/>

Národný projekt Adamko – hravo, zdravo (garantmi sú Úrad verejného zdravotníctva SR a regionálny úrad zdravotníctva v Košiciach)

PROJEKT

Multimediálny projekt podpory zdravia aj pre predškolákov.

Národný projekt Deti a mládež (Slovenské národné stredisko pre ľudské práva)

PROJEKT

V rámci projektu sú realizované aktivity pre žiakov škôl. Školy si vyberajú tému a variant aktivity podľa aktuálnej ponuky, prípadne individuálnej dohody.

<https://www.snslp.sk/nasa-cinnost/vzdelavanie/deti-a-mladez/>

Národný projekt Školské ovocie a zelenina (Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR)

PROJEKT

Cieľom projektu je zlepšenie stravovacích návykov detí a žiakov škôl.

<https://www.skolskeovocie.sk/>

Národný projekt Školské mlieko (Pôdohospodárska platobná agentúra)

PROJEKT

Cieľom projektu je zlepšenie stravovacích návykov detí a žiakov škôl.

<https://www.apa.sk/skolske-mlieko>

Súťaže prvej pomoci – Hliadky mladých zdravotníkov (Slovenský Červený kríž)

SÚŤAŽ

Do súťaží prvej pomoci sa zapájajú deti v okresoch na celom Slovensku prostredníctvom Územných spolkov SČK. Časový horizont na organizáciu súťaží je každoročne v období mesiacov máj – jún.

Školský šport (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky; Národné centrum športu)

PROJEKT

Projekt, ktorého cieľom je zabezpečiť pre žiakov dostatok kvalitného pohybu v školách. Je to komunikačná, informačná a projektová platforma, ktorá spája všetkých, ktorí školský šport tvoria: žiaci, rodičia, učitelia, riaditelia, starostovia, župani, športové zväzy a organizácie, štátne inštitúcie, poslanci, politici.

<https://www.aktivnaskola.sk/>

Tréneri v škole (Úrad vlády Slovenskej republiky prostredníctvom svojho organizačného útvaru splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport)

PROGRAM

Program je zameraný na skvalitnenie a zatriktívnenie hodiny telesnej a športovej výchovy zážitkovým spôsobom výučby, budovanie pozitívneho vzťahu k športu a prehĺbenie záujmu detí o šport a zároveň aj rozvíjanie ich všestrannej pohybovej gramotnosti na prvom stupni základných škôl.

<https://www.trenerivskole.sk/>

Viem, čo zjem (odborný partner Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, s odporúčaním Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky)

PROJEKT

Zapojením školy do projektu „Viem, čo zjem“ získajú žiaci 3. – 6. ročníka vedomosti o význame zdravého stravovania. Zábavnou formou si osvoja zásady správnej a vyváženej stravy, zorientujú sa v zložení potravín a v správnom spôsobe ich konzumácie či skladovania. Cieľom projektu je tiež oboznámiť žiakov s rizikami, ktoré so sebou nesprávna výživa prináša.

<https://www.viemcozjem.sk/volitelny-predmet/o-predmete/>

Zdravý úsmev (Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity v spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov a Nadáciou Zdravý úsmev)

PROJEKT

Cieľom projektu je viesť deti k správnej starostlivosti o zuby a ďasná.

<https://www.zdravyusmev.sk/>

APLIKAČNÉ ZDROJE

Ako pracovať s deťmi s poruchou príjmu potravy (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast o zdravotných ťažkostiach, ktoré sa spájajú s poruchami príjmu potravy, ale tiež o odporúčaných postupoch pri ich diagnostike a liečbe. Dozviete sa, aké majú pedagogickí a odborní zamestnanci kompetencie pri práci s deťmi s poruchou príjmu potravy, ale aj konkrétne odporúčania, ako s nimi preventívne a intervenčne pracovať.

<https://vudpap.sk/podcasty/ako-pracovat-s-detmi-s-poruchou-prijmu-potravy/>

SEPRP – Sedlácka prvá pomoc (Slovenský Červený kríž)

VIDEO

Videá, ktoré vtipným a dobre zapamätateľným spôsobom predstavujú prvú pomoc. Vysvetľujú základy poskytovania prvej pomoci v rôznych situáciách. Odbornú spoluprácu zastrešil doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD.

<https://redcross.sk/prva-pomoc/seprp-sedlacka-prva-pomoc/>

Výchova k zdraviu a podpora zdravia (Ochaba, R., Kačmáriková M., 2020, Trnavská univerzita)

PUBLIKÁCIA

Výchova k zdraviu, podpora zdravia, prevencia. (Líšková, M., 2013, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína filozofa v Nitre)

PUBLIKÁCIA

3.3. Prevencia na podporu duševného zdravia

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Národný projekt Duševného zdravia

NÁRODNÝ PROJEKT

Bol vypracovaný v zmysle uznesenia vlády SR z roku 2002. Základným východiskom bola snaha zabezpečiť rovnaký prístup k starostlivosti o duševné zdravie ako k starostlivosti o zdravie fyzické.

PROJEKTY

Bubnovačka (v spolupráci s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násillia na deťoch)

PROJEKT

Projekt má symbolicky upozorniť na dôležitosť ochrany detí pred násillím a podporiť v spoločnosti tému včasnej prevencie. Realizuje sa každoročne v mesiaci november pre širokú verejnosť, ale zapája sa do neho každoročne mnoho škôl v rámci celej SR.

Odpíšeme ti (Partnermi projektu sú Linka detskej istoty, n. o. a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.)

PROJEKT

Projekt, ktorého cieľom je správne nasmerovať prvé kroky v riešení šikanovania pre deti alebo dospelého človeka konajúceho v záujme dieťaťa.

<https://www.odpisemeti.sk/>

APLIKAČNÉ ZDROJE

Ako naučiť deti v MŠ využívať zdravé formy zvládania záťažových situácií (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Cieľom tohto interaktívneho webinára je predstaviť účastníkom a účastníčkam, akým spôsobom je možné naučiť deti už v predškolských zariadeniach zdravé formy zvládania záťažových situácií. Webinár je určený pre pedagogických zamestnancov a zamestnankyne v materských školách.

<https://vudpap.sk/webinare/webinar-71-ako-naucit-deti-v-ms-vyuzivat-zdrave-formy-zvladania-zatazovych-situacii-2/>

Ako zvládnuť emocionálne náročné situácie a tragické udalosti (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky)

APLIKAČNÁ POMÔCKA

<https://www.minedu.sk/data/att/21696.pdf>

Aplikačná pomôcka pre podporu duševného zdravia v školách (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky)

APLIKAČNÁ POMÔCKA

<https://www.minedu.sk/data/att/20724.pdf>

Cesta k emocionálnej zrelosti (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PRÍRUČKA

Príručka na používanie preventívneho skupinovo-poradenského programu.

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/01/CESTA-metodicka-prirucka-01.pdf>

Krízová intervencia a prevencia na školách a v poradenských zariadeniach (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast o krízovej intervencii a prevencii v školách.

<https://vudpap.sk/podcasty/krizova-intervencia-a-prevencia-na-skolach-a-v-poradenskych-zariadeniach/>

Krízová intervencia po smrti a smútkové poradenstvo – 1. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Informuje o odporúčanom postupe v prípade smrti žiaka alebo učiteľa a o tom, aké témy deti prinášajú po takejto udalosti.

<https://vudpap.sk/podcasty/krizova-intervencia-po-smrti-a-smutkove-poradenstvo-1-cast/>

Krízová intervencia po smrti a smútkové poradenstvo – 2. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Poskytuje informácie o tom, kto môže vykonávať smútkové poradenstvo, akou formou sa zvyčajne realizuje a čoho by sme sa mali pri jeho vykonávaní vyvarovať. Informuje tiež o tom, aké sú rizikové a podporné faktory ovplyvňujúce priebeh trúchlenia detí a akými spôsobmi môžu byť v tomto prípade pedagógickí a odborní zamestnanci deťom nápomocní.

<https://vudpap.sk/podcasty/krizova-intervencia-po-smrti-a-smutkove-poradenstvo-2-cast/>

Krízové situácie v školách a špeciálnych výchovných zariadeniach počas mimoriadnych udalostí (Národný inštitút vzdelávania a mládeže)

PUBLIKÁCIA

Materiál prináša pedagogickým a odborným zamestnancom škôl prehľad odporúčaných postupov, ako sa pripraviť na mimoriadne udalosti v školskom prostredí a aké stratégie zvoliť pre ich čo možno najefektívnejšie zvládnutie. Zaoberá sa najmä nastavením prvých krokov k stabilizácii situácie pred poskytnutím krízovej intervencie a po poskytnutí krízovej intervencie.

Prevenca problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier – 1. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast sa venuje problematickému používaniu digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier deťmi a žiakmi z hľadiska času, kontextu, obsahu, ale aj individuality používateľa. Venuje sa aj tomu, na čo sa môžu odborní zamestnanci v rámci prevencie nadmerného používania digitálnych technológií zamerať, ale tiež častým chybám, ktoré pri prevencii robia. Ponúka riešenia, ako sa vyvarovať chýb týkajúcich sa prevencie nadmerného používania digitálnych technológií z hľadiska rodových stereotypov.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-problematickeho-pouzivania-digitalnych-technologii-socialnych-sieti-a-videohier-1-cast/>

Prevenca problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier – 2. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast k téme prevencie problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier. V tejto časti sa hovorí viac o jednotlivých oblastiach digitálnych technológií, ako sú sociálne siete a videohry. Podcast sa zameriava na stratégie, pravidlá a aktivity, ktoré môžu odborní zamestnanci využiť pri práci s deťmi a žiakmi na škole. Zároveň hovorí viac o systéme nastavovania pravidiel spolu s príkladmi z praxe, ale aj o dôležitosti participácie detí pri procese ich tvorby. Poukazuje na význam súladu v komunikácii v tejto téme medzi školou a rodičmi.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-problematickeho-pouzivania-digitalnych-technologii-socialnych-sieti-a-videohier-2-cast/>

Sanity (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

APLIKÁCIA

Mobilná aplikácia na podporu duševného zdravia detí.

<https://vudpap.sk/podcasty/predstavujeme-bezplatnu-mobilnu-aplikaciju-na-podporu-dusevneho-zdravia-deti/>

3.4. Prevencia výskytu rizikového správania

• STRATEGICKÉ DOKUMENTY**Akčný plán k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore na roky 2022 – 2023**

AKČNÝ PLÁN

https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/2/akn-pln-k-nrodnej-koncepcii-ochrany-det-v-digitlnom-priestore-na-roky-2022-2023-1.pdf

Národná koncepcia ochrany detí v digitálnom priestore

NÁRODNÁ KONCEPCIA

https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/2/narodna-koncepcia-ochrany-deti-v-digitalnom-priestore-1.pdf

Prevenca rizikového správania (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2023/05/obsahove-standardy-odbornych-cinnosti.pdf>

Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR do r. 2028

STRATÉGIA

<https://www.minv.sk/?strategia-prevencie-kriminality-a-inej-protispolocenskej-cinnosti-v-sr-do-r-2028>

Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

SMERNICA

<https://www.minedu.sk/data/att/16073.pdf>

PROJEKTY

Odpíšeme ti (Partnermi projektu sú Linka detskej istoty, n. o. a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR)

PROJEKT

Projekt, ktorého cieľom je správne nasmerovať prvé kroky v riešení šikany pre deti alebo dospelého človeka konajúceho v záujme dieťaťa.

<https://www.odpisemeti.sk/>

Ovce (projektovými partnermi sú Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Slovenský výbor pre Unicef)

PROJEKT

Hlavným cieľom projektu je detský animovaný seriál a internetový portál. Projekt sa zameriava na bezpečnosť mládeže, najmä na riziká internetu a nových technológií.

<http://sk.sheeplive.eu/>

http://sk.sheeplive.eu/sites/default/files/prirucka_ovce_0.pdf

Som (Slovenský Červený kríž)

PROJEKT

Cieľom projektu je pripraviť mládežníkov na vedenie skupín, ako aj na vedenie jednotlivých pravidelných stretnutí, ktoré budú po úspešnom absolvovaní národného kurzu môcť realizovať na druhom stupni základných škôl a na stredných školách. Venuje sa témam ako napr. rovesnícky nátlak, nenávisťné prejavy, kyberšikanovanie, rodová rovnosť, sexting, pohlavne prenosné choroby, vrátane témy HIV/AIDS prevencia. Projekt je realizovaný metódou neformálneho vzdelávania, pri čom všetky aktivity sú realizované formou rovesníckeho prístupu.

<https://redcross.sk/youth/som/>

APLIKAČNÉ ZDROJE

Abeceda bezpečného povedomia (Kompetenčné a certifikačné centrum kybernetickej bezpečnosti, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Národný bezpečnostný úrad a Úrad na ochranu osobných údajov)

LETÁK

Obsahuje 24 prehľadných bodov, vďaka ktorým môže široká verejnosť lepšie spoznať online prostredie.

<https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2022/02/Letak-Abeceda-bezpecnostneho-povedomia.pdf>

Analýza údajov z výskumov zameraných na zistenie skúseností, postojov a názorov žiakov základných a stredných škôl na extrémizmus a rasizmus (Centrum vedecko-technických informácií SR)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Analyza_udajov_z_vyskumov_zameranych_na_s_kusenosti_postoje_a_nazory_ziakov_na_extremizmus_a_rasizmus.pdf

Budovanie pozitívneho sebaobrazu ako forma prevencie rizikového správania (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Informuje o dôležitosti utvárania pozitívneho sebaobrazu dieťaťa a popisuje vplyvy sociálnych sietí, ktoré zohrávajú významnú úlohu v tomto procese. Informuje o konkrétnych aktivitách pre odborných a pedagogických zamestnancov napomáhajúcich pri budovaní pozitívneho sebaobrazu detí.

<https://vudpap.sk/podcasty/budovanie-pozitivneho-sebaobrazu-ako-forma-prevencie-rizikoveho-spravania/>

Detstvo bez násilia (Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch)

WEBOVÁ STRÁNKA

Strategické materiály, medzinárodné dokumenty a podporné materiály k prevencii násilia.

<https://detstvobeznasilia.gov.sk/dokumenty/zvysovanie-povedomia#dokumenty>

Dieťa a záškoláctvo (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ODBORNÉ POSTUPY

Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/06/Dieta-a-zaskolactvo.pdf>

Dieťa a záškoláctvo v poradenskom aj edukačnom procese (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ODBORNÉ POSTUPY

Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/06/Dieta-a-zaskolactvo-v-edukacnom-a-poradenskom-procese.pdf>

Emka to vie (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky)

PROGRAM

Program zameraný na rozvoj prosociálneho správania a predchádzanie sociálno- patologickým javom prostredníctvom videí zameraných na rôzne oblasti rizikového správania.

Extrémizmus z pohľadu pedagógov pôsobiacich v základných a stredných školách (Centrum vedecko-technických informácií SR)

PUBLIKÁCIA

Východiská a interpretácia výsledkov prieskumu zameraného na zistenie prejavov extrémizmu v školskom prostredí.

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Extrémizmus_z_pohladu_pedagogov_v_ZS_a_SS_2022_.pdf

Extrémizmus z pohľadu žiakov základných a stredných škôl (Centrum vedecko-technických informácií SR)

PUBLIKÁCIA

Východiská a interpretácia výsledkov prieskumu zameraného na zistenie prejavov extrémizmu v školskom prostredí.

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Extrémizmus_z_pohladu_ziakov_ZS_a_SS_2022_.pdf

GATE-BULL (Open Universiteit v spolupráci s európskymi univerzitami, vrátane Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre)

PROJEKT

Projekt, ktorý podporuje prevenciu výskytu šikanovania a diskriminácie aj s využitím e-learningových aktivít didaktických hier pre 10 – 13 ročných žiakov.

<https://www.ou.nl/en/web/gate-bull/-/the-gate-bull-project>

Koordinátor prevencie závislostí a sociálno-patologických javov. (Ihnacík, J., Metodicko-pedagogické centrum)

PUBLIKÁCIA

Máme na Slovensku detské gangy? (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast o príčinách detského agresívneho správania, šikanovania a ponižovania iných.

<https://vudpap.sk/podcasty/mame-na-slovensku-detske-gangy/>

Názory a skúsenosti žiakov základných a stredných škôl so šikanovaním a kyberšikanovaním (Centrum vedecko-technických informácií SR)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Nazory_a_skusenosti_ziakov...-2021-publikacia.pdf

Pomoc obetiam (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky)

WEBOVÁ STRÁNKA

Ponuka dostupných brožúr a letákov na stiahnutie k viacerým témam (napr. k téme radikalizácie, bezpečia v online priestore, nenávistných prejavov).

https://www.minv.sk/?brozury-a-letaky&fbclid=IwAR0Wq_rf6wAef6_QI06QabrLSqyhFQ1DOi7Q6bJLcMCI3iBin8Vr5m9wyk

Príručka pre učiteľky a učiteľov o predchádzaní NÁSILNÉMU EXTRÉMIZMU (UNESCO)

PRÍRUČKA

Príručka má za cieľ poskytnúť praktické rady, kedy a ako diskutovať so žiakmi o násilnom extrémizme a radikalizácii. Cieľom je tiež pomôcť učiteľom vytvoriť v triede klímu, ktorá je inkluzívna a vedie k úctivému dialógu, otvorenej diskusii a kritickému mysleniu.

<https://www.minedu.sk/data/att/10844.pdf>

Prejavy radikalizácie a extrémizmu v edukačnom aj poradenskom procese (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ODBORNÉ POSTUPY

Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/06/Prejavy-radikalizacie-a-extremizmu-v-edukacnom-aj-poradenskom-procese.pdf>

Prevenca a riešenie šikanovania – sprievodca pre školské prostredie (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Národný inštitút vzdelávania a mládeže)

PUBLIKÁCIA

Odborný materiál má slúžiť zamestnancom škôl a školských zariadení ako sprievodca preventívnymi a intervenčnými princípmi a konkrétnymi postupmi v problematike šikanovania.

<https://www.minedu.sk/data/att/24745.pdf>

Prevenca a riešenie šikanovania a kyberšikanovania v základných a stredných školách z pohľadu koordinátorov prevencie (Centrum vedecko-technických informácií SR)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

Hlavné zistenia výskumnej úlohy, ktorá sa zameriavala na výskyt a prejavy, metódy riešenia, spoluprácu s jednotlivými aktérmi a preventívne aktivity/programy.

<https://www.minedu.sk/data/att/17683.pdf>

Prevenca problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier – 1. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast sa venuje problematickému používaniu digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier deťmi a žiakmi z hľadiska času, kontextu, obsahu, ale aj individuality používateľa. Venuje sa aj tomu, na čo sa môžu odborní zamestnanci v rámci prevencie nadmerného používania digitálnych technológií zamerať, ale tiež častým chybám, ktoré pri prevencii robia. Ponúka riešenia, ako sa vyvarovať chýb týkajúcich sa prevencie nadmerného používania digitálnych technológií z hľadiska rodových stereotypov.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-problematickeho-pouzivania-digitalnych-technologii-socialnych-sieti-a-videohier-1-cast/>

Prevenca problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier – 2. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast k téme prevencie problematického používania digitálnych technológií, sociálnych sietí a videohier. V tejto časti sa hovorí viac o jednotlivých oblastiach digitálnych technológií, ako sú sociálne siete a videohry. Podcast sa zameriava na stratégie, pravidlá a aktivity, ktoré môžu odborní zamestnanci využiť pri práci s deťmi a žiakmi v škole. Zároveň hovorí viac o systéme nastavovania pravidiel spolu s príkladmi z praxe, ale aj o dôležitosti participácie detí pri procese ich tvorby. Poukazuje na význam súladu v komunikácii v tejto téme medzi školou a rodičmi.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-problematickeho-pouzivania-digitalnych-technologii-socialnych-sieti-a-videohier-1-cast/>

Prevenca rizikového správania – 1. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast približuje tému rizikového správania, jeho typy, porovnáva jeho prejavy a príčiny vzniku v minulosti a dnes.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-rizikoveho-spravania-1-cast/>

Prevenca rizikového správania – 2. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast informuje o účinných faktoroch prevencie, o viacúrovňovej prevencii, a tiež o tom, kedy je preventívny program podľa výskumných zistení neúčinný. Venuje sa tiež efektívnym preventívnym programom, vytvoreným v zahraničí a ich adaptácii na naše podmienky.

<https://vudpap.sk/podcasty/prevencia-rizikoveho-spravania-2-cast/>

Prevenca rizikového správania v edukačnom aj poradenskom procese (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ODBORNÉ POSTUPY

Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/06/Prevenca-rizikoveho-spravania-v-edukacnom-aj-poradenskom-procese.pdf>

Prevenca šikanovania a iných foriem násilia v multikultúrnom prostredí (Národný inštitút vzdelávania a mládeže)

WEBINÁR

Cieľom odborného podujatia bola včasná identifikácia signálov smerujúcich k zvyšovaniu napätia v skupine/triede najmä prostredníctvom praktických nástrojov monitorovania. Webinár zároveň predstavil aktivity, ktoré môžu obohatiť skupinu/triedu, v ktorej sa nachádzajú deti/žiaci z rôznych kultúr, či už v pozícii obeť, alebo aktéra negatívneho správania, ktoré môže prameniť z rôznych zdrojov, vrátane prežitej traumy. Zameriava sa tiež na spôsoby, ako vytvárať porozumenie a toleranciu inakosti a bezpečné prostredie pre všetkých na každodennej báze bežného života v skupinách/triedach.

<https://nivam.sk/zaznam-z-webinara-prevenca-sikanovania-a-inych-foriem-nasilia-v-multikulturnom-prostredii/>

Prevenca v škole a nové trendy rizikového a problémového správania žiakov. (Emmerová, I., 2019)

PUBLIKÁCIA

Preventívny program „V SIETI“ (Čo všetko sa môže diať za dverami detskej izby) (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Webinár predstavil jeden z preventívnych programov zameraných na bezpečné správanie detí na internete, zaoberá sa spôsobmi, ako predchádzať sexuálnemu obťažovaniu v online priestore.

<https://vudpap.sk/webinare/zostrih-z-webinara-preventivny-program-v-sieti-co-vsetko-sa-moze-diat-za-dverami-detskej-izby/>

Problémové správanie žiaka v škole – 1. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast sa zameriava na problémové správanie žiakov, s ktorým sa v školách a školských zariadeniach stretávajú učitelia aj odborní zamestnanci veľmi často. Ozrejmuje, kedy už môžeme hovoriť o poruchách správania, ako ich môžeme rozpoznať, diagnostikovať a následne s nimi pracovať. Zameriava sa na najčastejšie sa vyskytujúce poruchy správania, ktoré sú zapríčinené primárne vnútornými činiteľmi alebo nevhodnými sociálnymi vplyvmi.

<https://vudpap.sk/podcasty/problemove-spravanie-ziaka-v-skole-1-cast/>

Problémové správanie žiaka v škole – 2. časť (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast poskytuje informácie o poruchách správania, ktoré majú príčinu v sociálnom prostredí. Ako sa prejavujú a ich možné príčiny.

<https://vudpap.sk/podcasty/problemove-spravanie-ziaka-v-skole-cast-2/>

Rizikové správanie žiakov v škole a čo s ním? (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Cieľom webinára je poskytnúť sumárne informácie o tom, čo je rizikové správanie žiakov v škole, ako sa prejavuje, ako ho diagnostikovať a čo s ním v prostredí školy môžeme ako odborní zamestnanci robiť.

<https://vudpap.sk/webinare/webinar-62-rizikove-spravanie-ziakov-v-skole/>

Rizikové správanie a jeho prevencia (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

PODCAST

Podcast sa zameriava na tzv. rizikové správanie detí, mladých ľudí, o ktorom sa hovorí najmä v súvislosti s prevenciou v školách, školských zariadeniach. Dáva odpovede na to, prečo je dôležité venovať pozornosť tomuto správaniu, aké sú možnosti sledovania prvých príznakov, signálov, ako realizovať depistážne zisťovania a popisujú sa v ňom výsledky výskumov, ktoré v tejto oblasti realizoval VÚDPaP.

<https://vudpap.sk/podcasty/rizikove-spravanie-a-jeho-prevencia/>

Rozvíjanie odolnosti ako prevencia šikanovania a radikalizácie mládeže (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Cieľom webinára bolo predstaviť účastníkom a účastníčkam koncepciu odolnosti (reziliencie) a jej využitie v prevencii šikanovania a radikalizácie mládeže. Lektorky predstavili príručky BOUNCE a na praktických príkladoch predviedli ich možné využitie v školskom prostredí. Webinár je tiež zameraný na podporu odborných a pedagogických zamestnancov a zmiernenie ich obáv pri práci s týmito náročnými témami.

<https://vudpap.sk/webinare/webinar-70-rozvijanie-odolnosti-ako-prevencia-sikanovania-a-radikalizacie-mladeze/>

Šikanovanie a kyberšikanovanie v školách – možnosti prevencie, intervencie (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Cieľom webinára bolo informovať o problematike šikanovania v školskom prostredí, o jeho špecifikách, príčinách, najčastejších prejavoch, vzťahu k agresívnemu správaniu.

<https://vudpap.sk/webinare/zostrih-z-webinara-sikanovanie-a-kybersikanovanie-v-skolach-moznosti-prevencie-intervencie/>

Šikanovanie – prevencia a intervencia z pohľadu školského podporného tímu (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

Webinár sa venuje téme prevencie a poskytovania intervencie v školách z pohľadu školského podporného tímu.

<https://vudpap.sk/webinare/webinar-79-sikanovanie-prevencia-a-intervencia-z-pohladu-skolskeho-podporneho-timu/>

Vplyv legálnych a nelegálnych drog na život žiakov základných a stredných škôl (Centrum vedecko-technických informácií SR)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Vplyv_legalnych_a_nelegalnych_drog_na_zivot_ziakov_ZS_a_SS_2019.pdf

Vybrané výsledky z výskumu zameraného na používanie internetu, online aktivity a potenciálne riziká z pohľadu žiakov základných a stredných škôl (Centrum vedecko-technických informácií SR)

VÝSKUMNÁ SPRÁVA

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Vybrane_vysledky_z_vyskumu-pouzivanie_internetu_online_aktivity_a_rizika_u_ziakov_ZS_a_SS_2022.pdf

Všetci to robia! K prevencii v škole (Štátny pedagogický ústav)

METODIKA

Sú dve odborné publikácie podporujúce využívanie aktivizujúcich metód, skupinovej práce, diskusie a kooperatívneho riešenia úloh pri práci so žiakmi – predovšetkým 2. stupňa. Ich cieľom je prispieť v škole k znižovaniu problémov spojených s rizikovým správaním žiakov, ale napríklad aj k zavádzaniu inovatívnych foriem prevencie užívania návykových látok.

Vybrané metódy poradenskej činnosti poskytovanej žiakom experimentujúcim s psychoaktívnymi látkami (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

ODBORNÉ POSTUPY

Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi

<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/06/Vybrane-metody-poradenskej-cinnosti-poskytovanej-ziakom-experimentujucim-s-psychoaktivnymi-latkami-v1.01.pdf>

Záškolačstvo – výskyt, prevencia, riešenie (Bradová, K., Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici)

PUBLIKÁCIA

Zažilo vaše dieťa kyberšikanu? (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie)

WEBINÁR

V podcaste sa dozviete, prečo je kyberšikanovanie nebezpečnejšie ako šikanovanie, aké má formy a či vzrástlo počas pandémie.

<https://vudpap.sk/podcasty/zazilo-vase-dieta-kybersikanu/>

ZDROJE

- Bizíková, Ľ. (2012). *Východiská k príprave školskej preventívnej stratégie – prevencia rizikového správania detí a žiakov*. Bratislava: ŠPÚ.
- Ďurič, L., Bratská, M. a kol. (1997). *Pedagogická psychológia*. Bratislava: SPN.
- Emmerová, I. (2019). *Prevencia v škole a nové trendy rizikového a problémového správania žiakov*. Ružomberok: Verbum.
- Hupová, I. (2009). Sociálnopatologické javy a vybrané aspekty ich prevencie. In *Sociálna prevencia*, roč.4, 2009, č. 1.
- Kotrbová, K., Trechová, M., Šlepecký, M. (2023). *Odporúčany postup na rozvoj prevencie v školách a školských zariadeniach*. Bratislava: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.
- Líšková, M. (2013). *Výchova k zdraviu, podpora zdravia a prevencia*. Nitra: Univerzita Konštantína filozofa v Nitre.
- Niklová, M, Stehlíková, J. (2018). Predchádzanie problémovému správaniu žiakov v základných školách na Slovensku implementáciou vybraných prierezových tém. In: *Acta sociopathologica V. Hradec Králové: Gaudeamus*.
- Odborné postupy v pedagogickej a poradenskej praxi. Prevencia rizikového správania v edukačnom aj poradenskom procese.* (2021). Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie.
- Podporná úroveň 1.stupňa. Ministerstvo školstva, vedy a výskumu SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/22169.pdf>
- Podporná úroveň 2.stupňa. Ministerstvo školstva, vedy a výskumu SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/22168.pdf>
- Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Školský podporný tím. *Teoretický a praktický sprievodca.* (2022). Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie.
- World Health Organization. (1946). *Constitution of the World Health Organization*.
- Závodná, V. (2005) *Pedagogika v ošetrovatel'stve*. Martin: Osveta.
- Žiaková, K., Dingová, M. (2009). Edukačné stratégie v prevencii a podpore zdravia. In: Bašková, M. a kol. (2009). *Výchova k zdraviu*. Martin: Osveta.

PRÍLOHY

Príloha č. 1 Kalendár významných medzinárodných dní súvisiacich s prevenciou

SEPTEMBER

Deň pozitívneho myslenia (13.september), Svetový deň vďačnosti (21.september), Medzinárodný deň proti sexuálnemu zneužívaniu a obchodovaniu so ženami a deťmi (23.september), Svetový deň mlieka v školách (27.september), Svetový deň srdca (29.september)

OKTÓBER

Medzinárodný deň nenásilia (2. október), Svetový deň úsmevu (6. október), Svetový deň zraku (8. október), Deň duševného zdravia, Európsky deň depresie (10. október), Svetový deň boja proti chudobe (17. október)

NOVEMBER

Svetový deň diabetu (14. november), Svetový deň prevencie týrania a zneužívania detí (19. november), Svetový deň pozdravov – cieľom tohto svetového dňa je podporiť svetový mier a uvedomiť si potrebu osobného kontaktu s ľuďmi (21. november), Deň počítačovej bezpečnosti (30. november)

DECEMBER

Svetový deň boja proti AIDS (1. december)

JANUÁR

Deň komplimentov (24. január), Deň pamiatky obetí holokaustu (27. január)

FEBRUÁR

Svetový deň rakoviny (4. február), Deň bezpečnejšieho internetu (8. február), Svetový deň chorých (11. február), Medzinárodný deň zalúbených (14. február), Medzinárodný deň detí s rakovinou (15. február), Deň osamelých (15. február), Medzinárodný deň zriedkavých ochorení (28. február)

MAREC

Svetový deň počutia (1. marec), Medzinárodný deň šťastia (20. marec), Svetový deň zdravého spánku (21. marec), Medzinárodný deň boja za odstránenie rasovej diskriminácie (21. marec)

APRÍL

Svetový deň povedomia o autizme (1. apríl), Medzinárodný deň bez násilia (4. apríl), Svetový deň zdravia (7. apríl), Deň narcisov – Deň boja proti rakovine (20. apríl)

MÁJ

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu (10. máj), Medzinárodný deň mlieka (16. máj), Medzinárodný športový vyzývací deň (27. máj), Svetový deň bez tabaku (31. máj)

JÚN

Medzinárodný deň nevinných detských obetí a agresie (4. jún), Deň najlepších priateľov (8. jún), Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26. jún)

JÚL

Svetový deň boja proti obchodovaniu s ľuďmi (30. júl)

Príloha č. 2 Užitočné linky na kontakty pomoci

Všetky uvedené linky sú bezplatné.

Chat

[Viac ako nick - Národná linka na pomoc deťom v ohrození \(gov.sk\)](#)

Národná linka na pomoc deťom v ohrození zriadená Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny.

[IPčko.sk](#)

Internetová linka dôvery pre mladých ľudí, každý deň od 7.00 do 24.00.

[Krizová linka pomoci - IPčko.sk \(krizovalinkapomoci.sk\)](#)

[Dobrá linka.sk](#)

Internetová linka dôvery pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením. Každý pracovný deň od 15.00 do 20.00.

[Pomoc.sk](#)

Združená linka pomoci. Každý deň od 18.00 do 22.00.

Partnermi projektu sú Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a Linka detskej istoty.

Vznikla združením Linky detskej istoty, Linky detskej dôvery a linky pomoci projektu Zodpovedne.sk.

Telefón

Linka detskej istoty – 116 111

Non-stop linka pomoci pre deti a mládež.

Linka detskej dôvery – 055/234 72 72

Linka pre deti dostupná každý pracovný deň od 14.00 do 20.00.

Linka Nezábudka – 0800 800 566

Non-stop telefonická linka dôvery.

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie – 0800 212 212

Non-stop linka pomoci ohľadom všetkých foriem násillia, ktorému sú ženy a ich deti vystavené.

E-mail

ipcko@ipcko.sk

Poradňa internetovej linky dôvery pre mladých IPčko.sk.

potrebujem@pomoc.sk

Poradňa Linky detskej istoty.

odkazy@linkadeti.sk

Poradňa Linky detskej dôvery.

poradna@dobralinka.sk

Poradňa Dobrej linky.

linkaprezeny@ivpr.gov.sk

Poradňa Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie.

viacakonick@viacakonick.sk

Poradňa Národnej linky na pomoc deťom v ohrození.